

Jestli je to možné a jestli uznáte za dobré a správne, aby prišiel, osmelujem sa prosit' Vás, pán prezident, za láskavú prípo ved'.

Jestli neráčite súhlasiť s celým plánom premiňte mi prosím, že som Vás obťažovala svojim listom, hcela som ním citový moment bratovej žiadosti označit'.

V každom páde budeme ja i moja rodina vďační za rozhodnutie Vaše.

Zostávam v najhlbšej úcte

Vám oddaná

Viera Markovičová
rod. Hurbanová

DOPIS

AKPR, f. KPR, inv. č. 893/I, k. 102. Originál, rukopis.

- 1 – Vladimír Hurban (1883–1949) vedl jako chargé d'affaires čs. legaci v Káhiře v letech 1924–1930.
- 2 – Rozumí se Svetožár Hurban-Vajanský (1847–1916), slovenský básník, spisovatel, novinář a politik. Pomník S. H. Vajanského byl odhalen 29. 8. 1926 před novou budovou Matice slovenské na dnešní Mudroňové ulici. Autorem byl František Úprka. V šedesátých letech byl pomník přemístěn na národní hřbitov v Martině, od roku 1992 je na nádvoří obnovené první budovy Matice slovenské (za tyto informace děkujeme PhDr. Vlastě Bellové z Archívu Matice slovenské).

M. Lechta T. G. Masarykovi
Ivanka, 14. září 1926^a

/153

v Ivánky dňa. 14/IX. 926

Vela Važeny pan Prezedent Masaryk!

Otpustíte mñe, že si Vam dovolujem tychto par ratku pisat a zaroveň Vas prosim, aby toto ne ostalo nepovsimnute, neb jeto pro vašu Ctenu osobu velmi za imavavec, jako aj pre Republiku Československu. Aspon ja zmojej stranky sa naz davam neb jedna sato onaseho Generala M. R. Stefanika a o jeho smrti toto tajemstvy chcem Vam pane Pezeden zradit. Posal som esce nikomu to nezradil lebo nechcelsom zadne neprijemnosti robit v Republiky jeto mu us osem rokov, co tajemstvo totoostalo ne visvetlene, ale ja som sa roshodel natim, ze len vam ho zradim jakym spusobom bol General M. R. Stefanik zavraždenim ne bolatonahoda jako aj noviny pisaly jatoviem naj lepsie ako sato stalo.

V čil vam len tolko chcem poznamenat ku veci, ze roku 1918/4maja¹ v nedelu pret polednem sa odohrala tatovec, a to nasledovne. Od juhu smerem ku Bratislave letelo jeden eroplan a letelo velminiskok zemi, tak ze človek ked bol blizoneho mohel spočitat v nem osoby, kere sa v ňomnachazali a preto sa toto mohlo tak lachko stat, ako sato aj stalo,

želen mrtvole nasly na zemi, len jedine ja vym pravdu. Ajtu len as Vami budemvizvan, skor sahu nykdo ne dozvy. Budem čakat kazdimdňem ašmi date ctenu otpoved, z nacim sa z dokonalu uctou.^{b 2}

Lechta^c

Michal Lechta
Ivanka u Bratislave

DOPIS

AKPR, f. KPR, protokol R, inv. č. 2117, č. j. A1111/26, k. 46. Originál, strojopis.

- a – Podle razítka na dokumentu došel dopis do KPR 21. 9. 1926.
- b – Text transliterován.
- c – Vlastnoruční podpis perem.
- 1 – Správně má být 1919/4 mája.
- 2 – Podle slovenského historika Milana Vároše tajemník KPR Vladimír Kučera odpověděl Lechtovi, že prezident nemá čas a vyzval jej, aby svoje svědectví podal písemně. Viz VÁROŠ, Milan. *Posledný let generála Štefánika*. Bratislava 1991, s. 64.

M. Lechta T. G. Masarykovi^a
Ivanka, 20. října 1926

/154

v Ivanke dne 20/X. 1926.

Slavný pan Prezident, otpovedajuc na Váš dopis z dňa 20/IX. 1926 – pod čís. KTop 1417/26 k děsom bolvizvany abych pisemňe z dělil čomije zname osmrti generála Štefánika.¹

Roku 1918/4maja² pred polodňom prichadzalo jedno letadlo od Dunaja – smerem ku Bratislave. Letadlo letělo protivetru, takže len z Velkou namahu sa pohibovalo smerem za kružilo a zaroven sa s pustilo nisko ku zemi, nad Dělostreleckyma kasarnami k tere leža na Vajnorske hratskej u Bratislave. Ja jaksom stal u kasáren, tak somsa tiež kukal nato letadlo, čo tak neocekavane priletelo. Každí sa domnival, že jeto letadlo maďarske, neb trikolora aspon tak dosvedčovala, lebo Maďary mali tuo istou barvu podletadlem ako Italove, lenže opačnie.

Nato sa hadam naši vojaci zmilily a začli nato letadla srilat. Jak ušmaly obyčaj nakaždé neprateľské letadla srilat, keresa objavilo nad kasarnami, tak tiež aj natoto letadlo bola salva visrelena. Potom ešte parkrat naňho vistrelily ahnet ajbolo badat učinek, neb sa nahlo na jednu stranu asadaloešče niž kuzemi. A kedstrelba neprestavala, ony tam hore začaly ze satkama kivat. Potom teprv prestali vojaci nanich strilat a hnět začaly sadat kuzemi na voj. cvičišče k teresa nachazi u Kasaren Del. stre., mista tam maly dost ku pristany, ajto skusaly, trykrat sadali nazem, av šak bohužal saimto nepodarylo, lebo vždi jak mal stroj